

קרפף שלא הוקף לדירה ג'

הוקף לשם דירה

א. תלמוד בבלי עירובין כד.

אמר רב נחמן אמר שמואל קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה כיצד הוא עושה? פורץ בו פירצה יותר מעשר, וגודרו ומעמידו על עשר ומותר.

ב. לבוש אורח חיים סימן שנה:ב

ומה נקרא "מוקף לדירה", זה מקום שלא היה מוקף בתחלה, ובנה בו בית דירה ואח"כ הקיפו, או רחבה שאחורי הבתים שפתח לו פתח מביתו ואח"כ הקיפו, אבל אם הקיפו ואח"כ בנה בו בית או פתח לו פתח, לא מיקרי הוקף לדירה שהרי ההיקף היה קודם הדירה. ונ"ל טעמא דהכי נמי ילפינן ממשכן שכן היתה הקמתו במדבר, הקימו המשכן דהיינו הקרשים של אהל מועד תחלה והוא הבית דירה אשר שם מעון לשכינה, ואח"כ הקיפוהו בקלעים. ואף על גב שאינה בית דירה ממש, מ"מ דמיא לבית דירה.

ג. ביאור הלכה סימן שנה:ב

* או שפתח לו פתח - עיין בפמ"ג שמסתפק לומר דאפשר דה"ה חלון. ובאמת אף דבא"ר ובעולת שבת כפי מה שהביאו ממבי"ט משמע דה"ה חלונות, מ"מ זהו דבר חדש, ובש"ס לא נזכר רק "פתח". ויש לומר דדוקא פתח, ומשום דמנכרא מילתא שחשב להשתמש במקום שלפני הפתח, משא"כ חלונות שעיקרן לאור עשויות, וגם א"א להשתמש דרך החלונות בקבע, לא מקרי עי"ז "היקף לשם דירה". ושפיר עביד הפמ"ג דנשאר בזה בצ"ע. ומ"מ אף אם נימא דמהני, דוקא בשמשתמש עכ"פ דרך אותו חלונות לקרפף, אבל אם אינם עשויין רק להביט על ידן לקרקף בודאי לא מהני:

ד. רש"י מסכת עירובין דף כד עמוד א

קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה - ואחרי כן בנה אצלו דירה, ואמרינן לקמן: הוקף שלא לדירה ולבסוף פתח לו פתח דירת ביתו - לא מהני.

ה. רמב"ם הלכות שבת פרק טז:ה

מקום שהוקף שלא לשם דירה: אם פרץ בו פירצה יתר על עשר אמות בגובה, עשרה טפחים וגדר בה לשם דירה עד עשר מותר לטלטל בכולו...

ו. בית הבחירה למאירי מסכת עירובין דף כד עמוד א

ודוקא בפתח תחלה ולבסוף הקיפה, שכבר נתגלה דעתו בשעת היקף שלשם דירה הקיפו, ואפ"ל היה שם גורן וכיוצא בו שהדבר מוכיח שלשם יציאה לגורן הוא פותח ולא לשם היקף רחבה, מותר. אבל אם הקיפה ועדיין אין שם פתח, הרי לא הקיף לדירה, ואין מחשבה עושתו דירה. וכן הדין בכל קרפף שאינו קרוי מוקף לדירה אא"כ קדמה שם בית דירה ופתחה פתוח לקרפף קודם שיוקף. ומ"מ יראה לי שאם בשעת היקף דעתו על הפתח, אלא שרוצה להקיף את הרחבה או את הקרפף תחלה כדי שלא יהא ביתו פתוח עד שיוקף הקרפף הסמוך לו, שאין זה מעכב.

ז. מגיד משנה הלכות שבת פרק טז הלכה ה

ורבינו כתב מימרא כפשטה, ונראה מדבריו שהכל תלוי בכונת הגדרים אם נעשו על דעת דירה. ונראה שא"א שתועיל כוונתו אא"כ היה בדעתו לעשות ממנו בית ראוי לדור, אבל אם היה דעתו לקרפף ואינו סמוך לבית דירה היאך יאמר רבינו שגדרתו לשם דירה יועיל? והוא מכין לדבר שא"א! ודבריו צריך לי עיון.

ח. משנה ברורה סימן שנה ס"ק יט

ודע דאם חשב בפירוש בשעה שהקיף למקום הזה שיבנה בו בית אח"כ והקרפף הזה יהא כמו חצר, או בשבית בנה מתחלה ואח"כ הקיף בסוף הבית וחשב בשעת ההיקף שיפתח אח"כ פתח בבית לאותו צד כדי שיכול להשתמש בהיקף לצרכי הבית, אפשר שיש להקל ולומר דמיקרי מוקף לדירה שהרי הקיף אותו לשם דירה:

ט. שער הציון סימן שנה ס"ק כא

אף דפרי מגדים והגר"ז לא משמע כן, וכדבריהם משמע מחידושי הרשב"א בשלהי פרק ב במעשה דאבוורנקא, מכל מקום צדדנו בזה להקל, מאחר דמשיטת הרמב"ם משמע דבהוקף לכונת דירה לחוד גם כן מהני, ומשמע לדידיה דכיון דגודר או מתקן בגדר בכונה שמעתה יהא עליו שם דירה ויהא מותר לטלטל בה סגי, דבהכי לא מחזי ככרמלית. ואף דהרב המגיד פליג עליו, מכל מקום פשטיות הש"ס ופירוש רבנו חננאל והרי"ף והאשכול ורי"ז משמע גם כן דלא בעינן כל הני תנאי המוזכרים בהמחבר, וכמו שהעירו בזה בעל תשואות חן ובמעשה רוקח, עיין שם. ואף אם ננקט דלא כהרמב"ם, מכל מקום בנדון דידן נראה דגם הרב המגיד מצדד להקל כיון שחשב בפירוש לשם תשיש, ומאי אכפת לו, דאפשר דטוב היה לו יותר להתחיל מחצר ואחר כך לבנות בית, וכן מוכח שם מלשון הרב המגיד בעצמו להמעייין שם, וגם

נוכל לצרף לזה דעת הרמ"א שמיקל בסמוך לבית בלא פתח כלל וכל שכן כשפתח אחר כך, וכן נוטה דעת העולת שבת, עיין שם, וכן הוא דעת תשואות חן:

י. **מגן אברהם סימן שנה ס"ק ה**
כתב המבי"ט ח"א סמ"ח דאם א' מצדי הקרפף הוא בתים חשיבי כותלי הבתים מוקף לדירה אף על גב שנעשו לתוכו.

קרפף פחות מבית סאתים שלא הוקף לדירה

יא. **משנה עירובין ט:א (פט.)**

כל גגות העיר רשות אחת, ובלבד שלא יהא גג גבוה עשרה או נמוך עשרה, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים כל אחד ואחד רשות בפני עצמו. רבי שמעון אומר אחד גגות ואחד חצרות ואחד קרפיפות רשות אחד לכלים ששבתו לתוכן, ולא לכלים ששבתו בתוך הבית:

יב. **רש"י מסכת עירובין דף כג עמוד ב**

כדתנן ר' שמעון אומר אחד חצרות ואחד קרפיפות ואחד גגות רשות אחד הן - לטלטל מזה לזה לכלים ששבתו בתוכן, ואפילו הן של בעלים הרבה, אבל לא לכלים ששבתו בתוך הבית והוציאן לחצר - אסור להוציאן מחצר לקרפף או לגג, דבית וקרפף שתי רשויות הן, ואפילו דחד גברא.

יג. **רמב"ם הלכות עירובין פרק ג**

הלכה יח - כל גגות העיר אף על פי שזה גבוה וזה נמוך עם כל החצרות ועם כל הקרפיפות שהוקפו שלא לשם דירה שאין בכל אחד מהן יתר על בית סאתים עם עובי הכתלים שבין החצרות עם המבואות שיש להן לחי או קורה כולן רשות אחת הן ומטלטלין בכולן בלא עירוב כלים ששבתו בתוכן, אבל לא כלים ששבתו בתוך הבית **אלא אם כן עירבו**.

הלכה יט - כיצד? כלי ששבת בתוך החצר, בין עירבו אנשי החצר בין לא עירבו מותר להעלותו מן החצר לגג או לראש הכותל... ובלבד שלא יכנס בכלי זה לבית מן הבתים אלא אם כן עירבו אנשי כל המקומות האלו עירוב אחד.

הלכה כ - וכן אם שבת הכלי בבית והוציאו לחצר לא יעבירונו לחצר אחרת או לגג אחר או לראש הכותל או לקרפף אלא אם כן עירבו אנשי כל המקומות שמעבירין בהן כלי זה עירוב אחד.

יד. **שו"ע אורח חיים שעב:א**

גגין, וחצרות, וקרפיפות, כולן רשות א' הם לכלים ששבתו בתוכה שמותר לטלטלם מזה לזה אפי' הם של בעלים הרב' ולא עירבו יחד, מותר לטלטל מחצר לחצר אחרת, או לגג... ואף על פי שעירבו בני חצר לעצמן דשכיחי מאני דבתים בחצר, מותר לטלטל כלים ששבתו בחצר זו לחצר אחרת ולא חיישינן שמא יטלטל גם כלים ששבתו בבית לחצר אחרת או לגג וקרפף.

נפרצה למקום האסור לה

טו. **תלמוד בבלי עירובין יב.-:**

תנו רבנן: "לשון ים הנכנס לחצר אין ממלאין הימנו בשבת אלא אם כן יש לו מחיצה גבוה עשרה טפחים. במה דברים אמורים? שפירצתו ביותר מעשרה, אבל עשרה אין צריך כלום." ממלא הוא דלא ממלאינן, הא טלטולי מטלטלינן? והא נפרצה **חצר במלואה למקום האסור לה!** הכא במאי עסקינן? דאית ליה גידודי.

טז. **שו"ע אורח חיים שסה:ג**

מבוי שנפרץ במילואו לחצר... ואם נפרץ לרחבה פחותה מסאתים, או יותר על סאתים והוקף לדירה, דינו כאילו נפרץ לחצר. אבל אם יתירה על סאתים ולא הוקפה לדירה, הוי כאילו נפרץ לכרמלית וצריך תיקון.